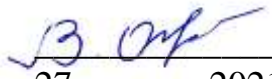

Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Історичний факультет
Кафедра політології та філософії

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри політології та
філософії

 Ольга ВІННІЧУК
27 серпня 2021 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ООК 26 Порівняльна політологія

для підготовки фахівців *першого (бакалаврського) рівня вищої освіти*

за освітньою професійною програмою Політологія
спеціальності *052 Політологія*

галузі знань *05 Соціальні та поведінкові науки*

Мова навчання *українська*

2021-2022 н. р.

Розробники програми: В. В. Кобильник, кандидат політичних наук, доцент, проректор з науково-педагогічної роботи.

Ухвалено на засіданні кафедри політології та філософії

Протокол № 1 від 27 серпня 2021 року

ПОГОДЖЕНО

Гарант освітньої програми

_____

Ольга ВІННІЧУК

Зміст робочої програми навчальної дисципліни

1. Метою дисципліни є розкрити сутність і зміст основних тенденцій розвитку сучасних національних політичних систем європейських країн та проаналізувати напрацювання механізмів адекватної оцінки національних політичних інститутів у межах порівняльного аналізу.

2. Обсяг дисципліни

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни	
	денна форма здобуття вищої освіти	заочна форма здобуття вищої освіти
Рік навчання	3	-
Семестр вивчення	2	-
Кількість кредитів ЄКТС	5	-
Загальний обсяг годин	150	--
Кількість годин навчальних занять	74	-
Лекційні заняття	42	-
Практичні заняття		-
Семінарські заняття	32	-
Лабораторні заняття		-
Самостійна та індивідуальна робота	76	-
Форма підсумкового контролю	екзамен	-

3. Статус дисципліни. Навчальна дисципліна належить до обов'язкових освітніх компонентів професійної підготовки.

4. Передумови для вивчення дисципліни:

Методика вивчення дисципліни передбачає врахування взаємозв'язків основних тем курсу з поняттями, термінами і категоріями політологічних дисциплін у процесі вивчення яких здобувачі могли б отримати знання про політичні системи європейських країн, партійні системи, культуру шляхом компаративного аналізу.

Методика вивчення дисципліни передбачає врахування взаємозв'язків основних тем курсу з поняттями, термінами і категоріями таких дисциплін як «Загальна теорія політики» «Партологія», «Політичні системи та режими» тощо.

5. Програмні компетентності навчання

Інтегральна компетентність. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у політичній сфері, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, із застосуванням теорій та методів політичної науки.

Спеціальні (фахові) компетентності (СК):

СК 04. Здатність застосовувати інструментарій нормативної та емпіричної політичної теорії, політичної методології, порівняльної та прикладної політології, міжнародних та глобальних студій у фаховій діяльності.

СК 05. Здатність аналізувати взаємодію політичних акторів та інститутів, владу та урядування, політичні системи та режими, політичну поведінку у різних контекстах їх функціонування.

6. Очікувані результати навчання з дисципліни.

ПРН 11 Застосовувати інструментарій нормативної та емпіричної політичної теорії, політичної методології, порівняльної та прикладної політології, міжнародних та глобальних студій у фаховій діяльності.

ПРН 14. Застосовувати теорії та методи прикладної політології, політичних комунікацій, спеціальних політологічних дисциплін у професійній діяльності.

В результаті вивчення даного курсу здобувач повинен

знати:

- сутність та трансформацію концепцій порівняльного методу;
- основні характеристики та тенденції розвитку політичних інститутів в країнах Західної Європи;
- базові інструменти порівняльного аналізу щодо політичних інститутів.

вміти:

- виявляти спільне та відмінне між політичними інститутами країн Західної Європи;
- виокремлювати тенденції, властиві політичним інститутам країн Західної Європи в процесі їх еволюції;
- знаходити концептуальну присутність характеристик політичних інститутів в країнах Західної Європи та політичних інститутів України.

7. **Засобами діагностики** результатів навчання є опитування, виконання завдань для семінарських занять, самостійна робота, модульна контрольна робота, екзамен, зокрема із використанням модульного об'єктно-орієнтованого динамічного навчального середовища Moodle та ін.

8. Програма навчальної дисципліни

Денна форма здобуття вищої освіти

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Разом	У тому числі				
		Лекційні заняття	Практичні заняття	Семінарські заняття	Самостійна робота	ІНДЗ
Змістовний модуль 1.						
Теоретико-методологічні засади порівняльного аналізу політичних інститутів						
Тема 1. Методологічні	8	2		2	4	

засади порівняльного аналізу політичних інститутів							
Тема 2. Соціополітичні поділи. Соціально-економічна основа соціополітичних поділів.	12	4		2	6		
Тема 3. Етно-мовна, еміграційна та релігійна основи соціополітичних поділів.	6	2			4		
Тема 4. Порівняльний аналіз моделей державного устрою та політичних режимів країн Західної Європи	10	4			6		
Тема 5. Демократія в порівняльному аналізі: теорії та реальність	10	4			6		
Тема 6. Парламентська форма правління	8			2	6		
Тема 7. Напівпрезидентська форма правління	8			4	4		
Тема 8. Канцлерська форма правління	6			2	4		
Змістовний модуль 2							
Концептуальний аналіз основних політичних інститутів країн Західної Європи							
Тема 9. Інститут глави держави у країнах Західної Європи	10	4		2	4		
Тема 10. Порівняльна характеристика парламентів країн Західної Європи	10	4		2	4		
Тема 11. Порівняльний аналіз урядів європейських країн	12	4		4	4		
Тема 12. Порівняльний аналіз позицій глав урядів	10	2		4	4		
Тема 13. Вплив виборчих систем на політичні системи держав Західної Європи	10	4			6		
Тема 14. Місце політичних партій у політичних системах країн Західної Європи	8	4			4		

Тема 15. Порівняльний аналіз систем територіального устрою країн Західної Європи	10			4	6	
Тема 16. Порівняльне дослідження політичних ідеологій: переваги та недоліки	12	4		4	4	
Разом годин	150	42		32	76	

8. Система оцінювання та вимоги

Види контролю:

Поточний контроль здійснюється під час проведення лекційних та семінарських занять, метою якого є перевірка знань студента, підготовки до заняття.

Формами проведення поточного контролю з дисципліни є:

- 1) опитування на семінарських заняттях;
- 2) письмові роботи та тестові завдання;
- 3) оцінювання самостійної роботи.

Модульний контроль є результатом освоєння змістового модуля та виконання модульної контрольної роботи.

Підсумковий контроль знань передбачений у формі іспиту. Проводиться з метою оцінювання результатів навчання після завершення дисципліни. Проводиться з метою оцінювання результатів навчання після завершення дисципліни.

Методи контролю:

Для активізації процесу навчання при викладенні змісту дисципліни використовуються такі методи:

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

- 1) За джерелом інформації:
  - словесні: лекція (проблемно-орієнтовані, інформаційні, вступні, оглядові, заключні, з використанням опорного конспекту, презентації тощо), пояснення, дискусія, бесіда;
  - наочні: спостереження, ілюстрація, демонстрація.
- 2) За логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні (аналіз першоджерел), синтетичні.
- 3) За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі (мозковий штурм, формування аналітичного документу, таблиці, підготовка до ділової гри).
- 4) За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення проблемних ситуацій.

Форма підсумкового контролю: екзамен

9. Критерії оцінювання результатів навчання

Поточний контроль	Модульна контрольна робота	Самостійна робота	Екзамен	Підсумкова оцінка
24 балів	26 бали	10 балів	40 балів	100 балів

Критерії оцінювання семінарського заняття.

Поточний контроль проводиться з метою перевірки рівня підготовки здобувачів вищої освіти за визначеною темою; забезпечення зворотного зв'язку між викладачем та здобувачами вищої освіти, управління навчальною мотивацією здобувачів.

Оцінювання на семінарських заняттях відбувається за 12 бальною системою відповідно до критеріїв визначених «Положенням про рейтингову систему оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка». Максимальний бал оцінки поточної успішності здобувачів вищої освіти на навчальних заняттях рівний 12.

Відповіді студентів на практичних заняттях оцінюються за 12-бальною системою за наступними критеріями:

Рівні навчальних досягнень	Оцінка в балах (за 12-бальною шкалою)	Критерії оцінювання
Початковий (понятійний)	1	Здобувач вищої освіти володіє навчальним матеріалом на рівні засвоєння окремих термінів, фактів без зв'язку між ними: відповідає на запитання, які потребують відповіді „так” чи „ні”. Здобувач порушує принципи академічної доброчесності.
	2	Здобувач вищої освіти мало усвідомлює мету навчально-пізнавальної діяльності, робить спробу знайти способи дій, розповісти суть заданого, проте відповідає лише за допомогою викладача на рівні „так” чи „ні”; може самостійно знайти в підручнику відповідь. Здобувач порушує принципи академічної доброчесності.
	3	Здобувач вищої освіти намагається аналізувати на основі елементарних знань і навичок; виявляє окремі властивості; робить спроби виконання вправ, дій репродуктивного характеру; за допомогою викладача робить прості розрахунки за готовим алгоритмом. Здобувач порушує принципи академічної доброчесності.
Середній (репродуктивний)	4	Здобувач вищої освіти володіє початковими знаннями, знає близько половини навчального матеріалу, здатний відтворити його, провести за зразком розрахунки; орієнтується у поняттях, визначеннях; самостійне опрацювання навчального матеріалу викликає значні труднощі. Здобувач переважно дотримується принципів академічної доброчесності.
	5	Здобувач вищої освіти знає більше половини навчального матеріалу, розуміє сутність навчальної дисципліни, може дати визначення понять, категорій (однак з окремими помилками); вміє працювати з підручником, самостійно опрацювати частину навчального матеріалу; робить прості розрахунки за алгоритмом, але окремі висновки не логічні, не послідовні. Здобувач переважно дотримується принципів академічної доброчесності.
	6	Здобувач вищої освіти розуміє основні положення навчального матеріалу, може поверхнево аналізувати події, ситуації, робить певні висновки; відповідь може бути правильною, проте недостатньо осмисленою; самостійно відтворює більшу частину матеріалу; вміє застосовувати знання під час розв'язування

		розрахункових завдань за алгоритмом, користуватися додатковими джерелами. Здобувач переважно дотримується принципів академічної доброчесності.
Достатній (алгоритмічно дієвий)	7	Здобувач вищої освіти правильно і логічно відтворює навчальний матеріал, оперує базовими теоріями і фактами, встановлює причинно-наслідкові зв'язки між ними; вміє наводити приклади на підтвердження певних думок, застосовувати теоретичні знання у стандартних ситуаціях; за допомогою викладача може скласти план реферату, виконати його і правильно оформити; самостійно користуватися додатковими джерелами; правильно використовувати термінологію; скласти таблиці, схеми. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.
	8	Знання здобувачем вищої освіти досить повні, він вільно застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях; вміє аналізувати, робити висновки; відповідь повна, логічна, обґрунтована, однак з окремими неточностями; вміє самостійно працювати, може підготувати реферат і обґрунтувати його положення. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.
	9	Здобувач вищої освіти вільно володіє вивченим матеріалом, застосовує знання у дещо змінених ситуаціях, вміє аналізувати і систематизувати інформацію, робить аналітичні висновки, використовує загальновідомі докази у власній аргументації; чітко тлумачить поняття, категорії, нормативні документи; формулює закони; може самостійно опрацювати матеріал, виконує прості творчі завдання; має сформовані типові навички. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.
Високий (творчо- професійний)	10	Здобувач вищої освіти володіє глибокими і міцними знаннями та використовує їх у нестандартних ситуаціях; може визначати тенденції та суперечності різних процесів; робить аргументовані висновки; практично оцінює сучасні тенденції, факти, явища, процеси; самостійно визначає мету власної діяльності; розв'язує творчі завдання; може сприймати іншу позицію як альтернативну; знає суміжні дисципліни; використовує знання, аналізуючи різні явища, процеси. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.
	11	Здобувач вищої освіти володіє узагальненими знаннями з навчальної дисципліни, аргументовано використовує їх у нестандартних ситуаціях; вміє знаходити джерела інформації та аналізувати їх, ставити і розв'язувати проблеми, застосовувати вивчений матеріал для власних аргументованих суджень у практичній діяльності (диспути, круглі столи тощо); спроможний за допомогою викладача підготувати виступ на студентську наукову конференцію; самостійно вивчити матеріал; визначити програму своєї пізнавальної діяльності; оцінювати різноманітні явища, процеси; займає активну життєву позицію. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.
	12	Здобувач вищої освіти має системні, дієві знання, виявляє

		неординарні творчі здібності у навчальній діяльності; використовує широкий арсенал засобів для обґрунтування та доведення своєї думки; розв'язує складні проблемні завдання; схильний до системно-наукового аналізу та прогнозу явищ; уміє ставити і розв'язувати проблеми, самостійно здобувати і використовувати інформацію; займається науково-дослідною роботою; логічно та творчо викладає матеріал в усній та письмовій формі; розвиває свої здібності й нахили; використовує різноманітні джерела інформації; моделює ситуації в нестандартних умовах. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.
--	--	--

Відвідування занять. Очікується, що всі студенти відвідають лекційні та семінарські заняття курсу. Студенти мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. У будь-якому випадку студенти зобов'язані дотримуватися термінів виконання усіх видів робіт, передбачених курсом.

«Положення про організацію освітнього процесу в КПНУ імені Івана Огієнка». URL: <https://drive.google.com/file/d/1ZbMN35h-7ZSJBBOVvL2bTCaLtRbcQA86/view>

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Після вивчення освітнього компоненту здобувачі пишуть модульну контрольну роботу.

Модульна контрольна робота виконується у письмовій формі. До її написання допускаються усі здобувачі. Позитивну оцінку за МКР не рекомендується покращувати.

Невиконання МКР оцінюється 0 балів.

Здобувачі вищої освіти, які за результатами виконання модульних контрольних робіт отримали рейтинговий бал менший 60 % від максимальної кількості балів, виділених на цей вид роботи, а також ті, що не з'явилися для виконання або не виконали завдань, вважаються такими, що мають академічну заборгованість за результатами поточного контролю, ліквідація якої є обов'язковою.

Модульна контрольна робота проводиться у формі письмової відповіді на запропоновані запитання. Максимальна кількість балів за МКР – 24. Для зарахування модульної контрольної роботи мінімальна кількість набраних балів повинна становити не менше 14, у іншому випадку МКР потрібно виконати повторно.

Оцінювання модульної контрольної роботи

Шкала ECTS	Бали	Критерії оцінювання
«відмінно»	24-22 бали	Здобувач вищої освіти у відповідях на варіант МКР демонструє глибокі знання з освітнього компоненту, повною мірою володіє матеріалом, що дозволяє виявляти розуміння змісту предмету, його основних положень, категоріального апарату тощо, може обґрунтовувати свої судження, аргументуючи правильну відповідь, логічно та послідовно формулює текст відповідей на поставлені завдання.
«добре»	21-18 балів	Результати відповідей здобувача вищої освіти на варіант МКР відповідають тим самим вимогам, що й для оцінки «відмінно», але при цьому здобувач допускає певні неточності та незначні помилки. Здобувач володіє

		матеріалом, правильно відповідаючи на поставлені завдання, логічно формулює відповіді, намагаючись аргументувати їх.
«задовільно»	17-14 балів	Відповіді здобувача вищої освіти на варіант МКР дозволяють виявити знання і розуміння основних положень предмета, певне володіння категоріальним апаратом, проте характеризуються фрагментарністю, відсутністю повноти та аргументованості. Здобувач допускає помилки при відповідях на питання МКР, не вміє достатньо обґрунтувати свої судження.
«незадовільно»	13 і менше	Відповіді здобувача вищої освіти на варіант МКР не виявили знань та розуміння основних положень предмета, що спричинило значну кількість помилок або, взагалі, повну/часткову відсутність відповідей. Здобувач не вміє логічно побудувати відповідь, обґрунтувати свої судження, плутається у розумінні категоріального апарату тощо.

Критерії оцінювання самостійної роботи

Робота оцінюється в 10-8 балів, якщо: автором чітко поставлена проблема і представлена власна точка зору стосовно її вирішення; проблема розкрита на високому теоретичному рівні, простежені системні зв'язки предмету дослідження, подані обґрунтування заявлених характеристик з коректним використанням фахових термінів, що мають відношення до завдання; надана аргументація власної думки з опорою на соціально-політичний аспект в контексті проблематики; робота розгорнуто розкриває заявлену тему.

Робота оцінюється в 6-8 балів, якщо: представлена власна точка зору(позиція, ставлення) стосовно вирішення проблеми; тема розкрита з конкретним використанням спеціальних понять у контексті відповіді (теоретичні зв'язки та обґрунтування явно не простежуються); надана аргументація власної думки з опорою на факти розвитку соціально-політичних уявлень з проблематики; заявлена тема розкрита не в повній мірі, зокрема не проаналізовані деякі суттєві характеристики предмету аналізу.

Робота оцінюється в 4-6 балів, якщо: представлена власна точка зору(позиція, ставлення) при розкритті проблеми; проблема розкрита при формальному використанні фахових термінів; дана аргументація своєї думки з опорою на факти розвитку соціально-політичних уявлень з проблематики без теоретичного обґрунтування; заявлена тема розкрита не до кінця, а саме: розкриті лише деякі суттєві характеристики предмету дослідження.

Робота оцінюється в 2-4 бали, якщо: представлена власна точка зору(позиція, ставлення) при розкритті проблеми; проблема розкрита на буденному(а не теоретичному) рівні; аргументація власної думки слабо пов'язана з розкриттям проблеми; опущений аналіз суттєвих характеристик явища, тобто розкриті лише несуттєві характеристики предмету дослідження.

Робота оцінюється в 0 балів, якщо: робота є плагіатом, тобто коли автор скористається нечесним шляхом представлення чужих думок власними.

Академічна доброчесність. Очікується, що роботи студентів будуть їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел списування, втручання в роботу інших студентів становлять, але не обмежують приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі студента є підставою для її не зарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману.

URL: <https://integrity.kpnu.edu.ua/>

Неформальна освіта. Визнання КПНУ ім. І. Огієнка результатів навчання, здобутих шляхом формальної або інформальної освіти регламентовано «Порядок визнання в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти».

У випадку, якщо здобувач освіти отримав знання у неформальній та інформальній освіті, зарахування результатів навчання здійснюється згідно Порядку визнання результатів навчання здобувачів вищої освіти, отриманих шляхом здобуття неформальної/інформальної освіти в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка, зокрема, якщо їх тематика відповідає змісту навчальної дисципліни (окремій темі або змістовому модулю).

В неформальній освіті:

- закінчення професійних курсів, семінарів або тренінгів, тематика яких відповідає змісту навчальної дисципліни (окремій темі або змістовому модулю);

- підготовка конкурсної наукової роботи;

- призове місце на Всеукраїнському конкурсі студентських наукових робіт;

- призове місце на Всеукраїнській студентській олімпіаді;

В інформальній освіті:

- наявність наукової публікації.

Екзамен (40 балів)

Якщо здобувач вищої освіти не відпрацював пропущені навчальні заняття, не виправив оцінки 0,1,2,3, отримані на навчальних заняттях; не виконав або виконав МКР, завдання самостійної та індивідуальної роботи менше ніж на 60% від максимальної кількості балів, виділених на ці види робіт, він вважається таким, що має академічну заборгованість за результатами поточного контролю.

Здобувачі вищої освіти, які не мають академічної заборгованості за результатами поточного контролю допускаються до екзамену.

Здобувачі вищої освіти, які мають академічну заборгованість за результатами поточного контролю, зобов'язані ліквідувати її в терміни, визначені графіком навчального процесу.

Здобувачі вищої освіти, які мають академічну заборгованість за результатами підсумкового контролю у формі екзамену, зобов'язані ліквідувати її в терміни, визначені графіком ліквідації академічної заборгованості.

В умовах застосування дистанційних технологій навчання організація поточного і семестрового контролю відбувається відповідно до «Порядку організації поточного та семестрового контролю із застосуванням дистанційних технологій навчання в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка (зі змінами)» (https://drive.google.com/file/d/15qM6nA_NtvOZxOYz4Hzc8DZNgnAiL_zz/view).

Екзамен проводиться у формі письмового опитування за питаннями екзаменаційного білета. Білет іспиту складається з трьох питань.

Питання екзаменаційного білета оцінюються відповідно до таких критеріїв:

високий рівень 40-36 б.	Здобувач виявляє глибокі фундаментальні знання теорії, повно викладає вивчений матеріал, виявляє розуміння предмета висловлювання, формулює своє бачення проблеми, виявляє розуміння матеріалу, може обґрунтовувати свої судження, наводити необхідні приклади, викладає матеріал логічно, послідовно. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.
достатній рівень 35-30 б.	Якщо відповідь здобувача відповідає тим самим вимогам, що і для високого рівня, але він допускає 1-2 помилки, які сам виправляє, і 1-2 недоліки в послідовності викладу матеріалу. Здобувач уміє наводити власні приклади на підтвердження нових думок. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.
середній	Якщо здобувач виявляє знання і розуміння основних положень

рівень 29-24 б.	дисципліни, але викладає матеріал неповно і допускає неточності у визначенні понять; не вміє досить глибоко і доказово обґрунтувати свої судження і наводити приклади; викладає матеріал непослідовно Здобувач переважно дотримується принципів академічної доброчесності.
початковий рівень менше як 23 б.	Якщо здобувач виявляє незнання більшої частини вивченого матеріалу, не володіє методичним апаратом, допускає помилки у формулюванні понять, які спотворюють їх зміст, хаотично і невпевнено викладає матеріал. Здобувач неспроможний виконати стандартні завдання навіть після спрямувальних питань викладача. Під час підготовки до відповіді (або в процесі відповіді) наявні ознаки академічної недоброчесності.

Рейтингова оцінка з кредитного модуля

Рейтингова оцінка з кредитного модуля – сумарна підсумкова оцінка за багатобальною шкалою рівня засвоєння здобувачем вищої освіти певного кредитного модуля (навчальної дисципліни) упродовж його вивчення.

Таблиця відповідності шкал оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти

Рейтингова оцінка з кредитного модуля	Оцінка за шкалою ECTS	Рекомендовані системою ECTS статистичні значення (у %)	Екзаменаційна оцінка за національною шкалою
90-100 і більше	A (відмінно)	10	відмінно
82-89	B (дуже добре)	25	добре
75-81	C (добре)	30	
67-74	D (задовільно)	25	задовільно
60-66	E (достатньо)	10	
35-59	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)		незадовільно
34 і менше	F (незадовільно з обов'язковим проведенням додаткової роботи щодо вивчення навчального матеріалу кредитного модуля)		

10. Умови визначення успішного засвоєння освітнього компоненту «Порівняльна політологія»:

- кредити присвоюються здобувачам вищої освіти після завершення навчальної дисципліни та успішного оцінювання досягнутих ними результатів навчання;

- критерієм успішного проходження здобувачем вищої освіти оцінювання результатів навчання є досягнення ним мінімального порогового рівня оцінок за кожним запланованим результатом навчання освітнього компоненту та мінімального порогового рівня оцінки за освітнім компонентом загалом, яких складає 60 % від максимально можливої кількості балів, визначеної відповідними нормативними документами Університету;

- здобувачам вищої освіти, які за результатами підсумкового контролю отримав незадовільну оцінку, дозволяють ліквідувати академічну заборгованість після належної підготовки;

- ліквідацію академічної заборгованості за результатами семестрового контролю дозволяють до початку наступного семестру в час, визначений графіком ліквідації академічної заборгованості, та допускають не більше двох разів: перший раз – викладачеві, другий – комісії, яку створюють за розпорядженням декана факультету.

- за неуспішного проходження оцінювання результатів навчання за освітнім компонентом кредити здобувачу вищої освіти не присвоюють.

В умовах застосування дистанційних технологій навчання організація поточного і семестрового контролю відбувається відповідно до «Порядку організації поточного та семестрового контролю із застосуванням дистанційних технологій навчання в Кам'янець-

Подільському національному університеті імені Івана Огієнка (зі змінами)»
(<https://drive.google.com/file/d/15qM6nA NtvOZxOYz4Hzc8DZNgnAiL zz/view>).

11. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна: Вивчення курсу не потребує спеціального матеріально-технічного та/або інформаційного забезпечення, однак можливе використання технічних засобів для демонстрування презентацій (ноутбук, проектор). Передбачається застосування об'єктно-модульного динамічного середовища навчання MOODLE. Можливе використання застосунків для проведення відеоконференцій.

12. Рекомендована література

1. Гелей С. Політико-правові системи світу: Навч. посібник / Гелей С., Рутар С., Кендус О. : Львів. Комерц. Академія, 2002. 224 с.
2. Гетьманчук М., Харченко В. Дослідження політичних систем країн Західної Європи – важливе завдання української політичної науки // Збірник наук. праць "Українська національна ідея: реалії та перспективи розвитку". Львів: Вид-во НУ "Львівська політехніка". Вип.16. 2005. С.152-154.
3. Колесник К.О. Парламентська процедура в зарубіжних країнах: порівняльно-правовий аналіз / Нац.юрид.акад. України ім. Я.Мудрого. Харків, 2003. 19 с.
4. Обушний М.І., Примуш М.В., Шведа Ю.Р. Партологія: Навчальний посібник / За ред. М.І.Обушного. К.: Арістей, 2006. 432 с.
5. Патнам, Роберт Д. та ін. Творення демократії: Традиції громадської активності в сучасній Італії/ Р.Д.Патнам разом з Р.Леонарді та Р.Й.Нанетті; Пер. з англ. В.Ющенко. – К.: Видавництво Соломії Павличко "Основи", 2001. 302 с.
6. Пауел Дж.-Б. Сучасні демократичні країни. Участь у політичному житті, стабільність і насильство / Пер. з англ.: Христенко О.В., Горбатько В.К. Харьков: Каравела, 2004. 288 с.
7. Романюк А. Порівняльний аналіз політичних систем країн Західної Європи: інституційний вимір. Львів: Тріада плюс, 2004. 392 с.
8. Романюк А. С. Порівняльний аналіз політичних систем країн західної Європи: інституційний вимір. Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора політичних наук. Спеціальність 23.00.02 – політичні інститути і процеси. 2008. 489 с.
9. Романюк А. Становлення порівняльної політології та головні особливості методу порівняльних досліджень// Збірник наукових праць «Українська національна ідея: реалії та перспективи розвитку». Львів: Вид-во НУ «Львівська політехніка». Вип.16. 2005. С.15-21.
10. Сарторі Дж. Порівняльна конституційна інженерія: Дослідження структур, мотивів і результатів. Пер. з 2-го англ. вид. К.: АртЕк, 2001. 224 с.
11. Сравнительная политика. Основные политические системы современного мира / [Авт. Кол.: В.Бакиров, Н.Сазонов, В.Фисун и др.]; Ред. В.Бакиров, Н.Сазонов. Харьков: ХНУ им. В.Н.Каразина, 2005. 591 с.
12. Троян С.С. Порівняльні політичні системи сучасності: Навч. Посіб. Для студ. вищ. навч. закл. К.: НМЦВО, 2003. 266 с.
13. Шаповал В. Зарубіжний парламентаризм. К.: Основи, 1993. 143 с.

Додаткова література

1. *Галишев В.* Коаліції партій у парламентах // Політика і час. 2003. № 5 С.15-21.
2. *Гелей С.* Політико-правові системи світу: Навч. посібник. Львів: Львів. Комерц. Академія, 2002. 224 с.
3. *Горбатенко В.П.* Політичне прогнозування: теорія, методологія, практика/ Ін-т держави і права ім. В.М.Корецького НАН України. К.: Генеза, 2006. – 394 с.
4. *Доган М., Пеласси Д.* Сравнительная политическая социология / Пер. с англ. М. : Социально-политический журнал. 1994. 272 с.
5. *Енциклопедія політичної думки.* К.: Дух і Літера, 2000. 471 с.

6. Інститут імпичменту: порівняльний політико-правовий аналіз/ Кресіна І.О., Коваленко А.А., Балан С.В. К.: Юридична думка, 2004. 176 с.
7. Кармазіна М. Інститут президентства: походження та сутність феномена // Політичний менеджмент. 2004. № 3(6). С. 36-50.
8. Кармазіна М. Політичні інститути: питання методології дослідження // Історичний журнал. 2004. № 12. С.3-8.
9. Кармазіна М., Могилевець О. Становлення і розвиток порівняльної методології в політичних дослідженнях // Політичний менеджмент. 2006. № 5. С.3-17.
10. Кармазіна М., Щербакова О. “Інститут” та “інституція”: проблема розрізнення понять // Політ.менеджмент. 2006. № 4. С.10-19.
11. Кіш Є. Регіони Європи на початку XXI століття // Політика і час. №1 (січень 2007). С.33-36.
12. Нижник Н.Р. Впровадження моделі “ парламентська більшість – коаліційний уряд”: аналіз проблеми // Стратегічна панорама. 2004. № 4. С.54-60.
13. Павленко І. Правовий статус опозиції. Досвід розвинутих демократій і українські перспективи // Політ.менеджмент. 2005. № 5. С.16-30.
14. Патнам, Роберт Д. та ін. Творення демократії: Традиції громадської активності в сучасній Італії/ Р.Д.Патнам разом з Р.Леонарді та Р.Й.Нанетті; Пер. з англ. В.Ющенко. К.: Видавництво Соломії Павличко “Основи”, 2001. – 302 с.
15. Пауел Дж.-Б. Сучасні демократичні країни. Участь у політичному житті, стабільність і насильство / Пер. з англ.: Христенко О.В., Горбатько В.К. Харків: Каравела, 2004.288 с.
16. Радченко О.В. Влада і вибори: інституційна взаємодія в демократичному суспільстві: Монографія. – Харків: Магістр, 2006. 243 с.
17. Регіональна політика в країнах Європи. Уроки для України / Київ. Центр Ін-ту Схід-Захід / Ред.: С.Максименко. К.: Логос, 2000. 69 с.
18. Романюк А. Становлення порівняльної політології та головні особливості методу порівняльних досліджень// Збірник наукових праць «Українська національна ідея: реалії та перспективи розвитку». – Львів: Вид-во НУ «Львівська політехніка». Вип.16. 2005. С.15-21.
19. Романюк А. Сутність та основні підходи щодо визначення соціально-політичних поділів // Вісник. Соціогуманітарні проблеми людини. 2005. № 1. С.41 -47.
20. Романюк А. Типологія урядових кабінетів в країнах Західної Європи: порівняльний аналіз // Вісник Львівського університету. Серія : Філософські науки. 2007. Вип. 10. С.235-244.
21. Рябіка В. Сучасна європейська соціал-демократія: досвід і проблеми // Політ. менеджмент. № 6, 2005. С.58-65.
22. Сарторі Дж. Порівняльна конституційна інженерія: Дослідження структур, мотивів і результатів. Пер. з 2-го англ. вид. К.: АртЕк, 2001. 224 с.
23. Фісун О. Типології політичних систем: основні підходи // Політ. менеджмент. 2005. № 5. С. 39-50.
24. Шведа Ю. Політичні партії: Енциклопедичний словник. Львів: Астролябія, 2005. 488 с.

Офіційні сайти органів державної влади та аналітичних центрів в Україні
Органи державної влади та державні НДІ:

1. Верховна рада України URL: <http://rada.gov.ua/>
2. Центральна виборча комісія Українм. URL: <http://www.cvk.gov.ua/>
3. Уповноважений Верховної Ради України з прав людини. URL: <http://www.ombudsman.gov.ua/>
4. Національний інститут стратегічних досліджень. URL: www.niss.gov.ua
5. Міністерство юстиції. URL: <https://minjust.gov.ua/ua>

**Неурядові міжнародні/ українські організації з проблематики
виборчих процесів:**

1. Громадянська мережа ОПОРА. URL: <https://www.oporaua.org/>
2. IFES. URL: <http://www.ifes.org/ukraine>
3. Комітет виборців України. URL: <http://www.cvu.org.ua/>
4. Лабораторія законодавчих ініціатив. URL: <http://parlament.org.ua/>
5. Міжнародний центр перспективних досліджень. URL:
<http://www.icps.com.ua/>
6. Український незалежний центр політичних досліджень. URL:
<http://www.ucipr.kiev.ua/>

ПЛАНІ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ СЕМІНАРСЬКІ ЗАНЯТТЯ

Тема 1

Теоретико-методологічні засади порівняльного аналізу політичних інститутів

1. Сутність поняття політичний інститут та політична система.
2. Етапи розвитку порівняльної політології.
3. Особливість порівняльного методу.

Самостійна робота

1. Роль і значення Еванстоунського семінару в формуванні «нової» порівняльної політології
2. Значення нового інституціоналізму в розвитку порівняльної політології
3. Різновиди політичних інститутів

Список рекомендованої літератури:

1. Кармазіна М., Могилевець О. Становлення і розвиток порівняльної методології в політичних дослідженнях// Політичний менеджмент. 2006. № 5.
2. Митрохіна Т.М. Сравнение как средство развития политической теории// Полис. 2004. № 3.
3. Романюк А. Становлення порівняльної політології та головні особливості методу порівняльних досліджень // Збірник наукових праць «Українська національна ідея: реалії та перспективи розвитку».- Львів: Вид-во НУ «Львівська політехніка». Вип.16. 2005. С.15-21.
4. Романюк А. Новий інституціоналізм та поняття інституту в політичній науці // Вісник Львівського університету. Серія : Філософські науки. 2006. Вип. 9. С.190 – 199.
5. Романюк А.С. Порівняльний аналіз політичних інститутів країн Західної Європи. – Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2007. С.6 – 40.
6. Сравнительная политика. Основные политические системы современного мира/ Под общ.ред. В.С.Бакирова, Н.И.Сазонова. Х.: ХНУ имени В.Н.Каразина, 2005. С.12 – 80.

Тема 2

Соціополітичний поділ “нова політика”

1. Соціально-економічні зміни наприкінці ХХ ст. як підстава формування якісно “нових” соціальних груп в країнах Західної Європи.
2. Причини та сутність неприйняття/критики представників “старої” політики.
3. Особливості протистояння “нових” лівих і правих.

Самостійна робота

1. Інституційний компонент “нової” політики в Європарламенті.
2. Еволюція екологічного руху в країнах Західної Європи
3. Місце руху антиглобалістів в системі координат “нової” політики.

Список рекомендованої літератури:

1. Романюк А.С. Порівняльний аналіз політичних інститутів країн Західної Європи. Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2007. С.135 – 143.
2. Романюк А. Соціополітичний поділ «нової політики» в країнах Західної Європи // Політологічний вісник. Зб-к наук. праць. К.: «ІНТАС», 2007. Вип.27. С.239-253.
3. Antoszewski A. Herbut R. Systemy polityczne współczesnej Europy. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN, 2006. – С.66 – 67, 82 - 87.

Тема 3

Парламентська форма правління

7. Система поділу влад за парламентської форми правління.
8. Місце та роль парламенту.
9. Система виконавчої влади та її роль в політичному житті.

Самостійна робота

1. Вестмінстерська модель парламентаризму
2. Еволюція інституту парламенту в Сполученому Королівстві
3. Особливості парламентської системи правління в країнах з багатопартійною системою

Список рекомендованої літератури:

1. Бостан С. Форма правління сучасної держави: проблеми історії, теорії, практики: монографія. Запоріжжя, 2005.
2. Литвин В. Атрибути та різновиди напівпрезидентської системи правління в Європі: інституційно-процесуальний і політично-поведінковий аспекти: монографія. Львів: Львівський національний університет імені Івана Франка, 2018.
3. Сарторі Дж. Порівняльна конституційна інженерія: Дослідж. Структур, мотивів і результатів. Пер. з 2-го англ. вид. К.: АртЕк, 2001. С. 97 - 114, 175 - 186.
4. Сравнительная политика. Основные политические системы современного мира/ Под общ. ред. В.С.Бакирова, Н.И.Сазонова. Х.: ХНУ имени В.Н.Каразина, 2005. С.178 – 226.

Тема 4

Напівпрезидентська форма правління

1. Історико-політичні умови запровадження напівпрезидентської форми правління.
2. Система виконавчої влади. Інститут когабітації.
3. Місце та роль парламенту.

Самостійна робота

1. Напівпрезидентська система правління і загрози авторитаризму
2. Сила позиції глави держави як визначальний чинник конституювання напівпрезидентської системи правління.

Список рекомендованої літератури:

1. Литвин В. Атрибути та різновиди напівпрезидентської системи правління в Європі: інституційно-процесуальний і політично-поведінковий аспекти: монографія. Львів: Львівський національний університет імені Івана Франка, 2018.
2. Романюк А.С. Порівняльний аналіз політичних інститутів країн Західної Європи. Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2007. С.167 – 172, 178 – 181.
3. Сарторі Дж. Порівняльна конституційна інженерія: Дослідж. Структур, мотивів і результатів. Пер. з 2-го англ. вид. К.: АртЕк, 2001. С. 115 – 136.
4. Сравнительная политика. Основные политические системы современного мира/ Под общ. ред. В.С.Бакирова, Н.И.Сазонова. Х.: ХНУ имени В.Н.Каразина, 2005. С.227 – 273.

Тема 5

Канцлерська форма правління

1. Система виконавчої влади.

2. Місце та роль парламенту.
3. Місце та політична роль президента.

Самостійна робота

1. Історичні передумови формування канцлерської системи правління.
2. Канцлерська система як окремий випадок парламентської системи правління.
3. Інститут позитивного вотуму недовіри.

Список рекомендованої літератури:

1. Бостан С. Форма правління сучасної держави: проблеми історії, теорії, практики: монографія. Запоріжжя, 2005.
2. Сравнительная политика. Основные политические системы современного мира/ Под общ.ред. В.С.Бакирова, Н.И.Сазонова. Х.: ХНУ имени В.Н.Каразина, 2005. С.274 – 321.

Тема 6

Порівняльний аналіз позиції глав держав у країнах Західної Європи

1. Поняття глави держави. Функції глави держави.
2. Позиція глави держави за парламентської форми правління.
3. Позиція глави держави в умовах напівпрезидентської форми правління.

Самостійна робота

1. Особливість позиції монарха як глави держави в європейських державах.
2. Історичні різновиди позиції глави держави в європейських країнах.
3. Інструменти і способи виміру сили позиції глави держави.
4. Позиція глави держави за президентської форми правління.
5. Позиція глави держави в умовах авторитарних суспільств.
6. Еволюція позиції глави держави у незалежній Україні.

Список рекомендованої літератури:

1. Романюк А.С. Порівняльний аналіз політичних інститутів країн Західної Європи. Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2007. С.156 – 181.
2. Романюк А.С. Порівняльний аналіз повноважень президентів України та країн Західної Європи і США //Науковий вісник Ужгородського університету. Серія : Політологія, соціологія, філософія. Ужгород: Вид-во Ужгородського НУ «Говерла». 2006. Вип. 4. С.200 - 205.
3. Сарторі Дж. Порівняльна конституційна інженерія: Дослідж. Структур, мотивів і результатів. Пер. з 2-го англ.вид. К.: АртЕк, 2001. С. 79 – 96, 145 -152, 165 – 174.
4. Сравнительная политика. Основные политические системы современного мира/ Под общ.ред. В.С.Бакирова, Н.И.Сазонова. Х.: ХНУ имени В.Н.Каразина, 2005. Гл.V, VI, VII.
5. Antoszewski A.Herbut R. Systemy polityczne współczesnej Europy. Wydawnictwo Naukowe PWN. Warszawa: Wyd-wo Naukowe PWN, 2006. С.248 – 259.
6. Antoszewski A.Herbut R. Systemy polityczne współczesnego świata. Gdańsk: ARCHE, 2001. С.268 – 282.

Тема 7

Порівняльний аналіз парламентів країн Західної Європи

1. Структура парламентів.
2. Функції парламентів.
3. Особливості верхніх палат двопалатних парламентів.

Самостійна робота

1. Історичні підстави та чинники переходу Данії та Швеції від двопалатних парламентів до однопалатних.
2. Особливості формування та функціонування парламенту Європейського Союзу.
3. Еволюція ролі партійних фракцій в парламенті України.

Список рекомендованої літератури:

9. Георгіца А.З. Сучасний парламентаризм: проблеми теорії та практики. Чернівецький держ. Ун-т ім. Ю.Федьковича. Чернівці: Рута, 1998.
10. Діденко Н.Г. Управління, п19роцеси, держава: філософські аспекти взаємодії: Моногр. Д.: ДонДУ, 2005. 128 с.
11. Законотворення – основна функція парламенту. Посібник. К., 1997.
12. Кривенко Л. Т. Парламент: місце і роль в системі державної влади // Європа, Японія, Україна: шляхи демократизації державно-правових систем. К., 2000. С.62–70.
13. Павленко Р. Парламентська відповідальність уряду: порівняльний аспект // Людина і політика. 1999. № 5.
14. Романюк А.С. Порівняльний аналіз політичних інститутів країн Західної Європи. Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2007. С.185 – 221.
15. Сміт Дж. Роль законодавчої влади в ліберально-демократичних суспільствах. Харків, 2001.
16. Шаповал В. Вищі органи сучасної держави. Порівняльний аналіз. К., 1995.
17. Шаповал В.М., Борденюк В.Ш., Журавльова Г.С. Парламентаризм і законодавчий процес в Україні. К., 2000.

Тема 8

Порівняльний аналіз позиції глав урядів країн Західної Європи

1. Сутність поняття глава уряду.
2. Позиція глави уряду за парламентської форми правління.
3. Позиція глави уряду за напівпрезидентської форми правління.

Самостійна робота

1. Адміністрація Президента США
2. Історичні особливості позиції глави уряду в європейських країнах
3. Президент як глава уряду за президентської форми правління.
4. Еволюція позиції глави уряду в політичній системі незалежної України.

Список рекомендованої літератури:

1. Макарова З. Вплив типології форми державного правління на статус глави уряду// Юридичні Науки. 2012, № 94. С.71-76.
2. Мовчан У. Президент, партійна система та уряд: потенційні конфлікти та шляхи їх подолання// Стратегічні пріоритети. 2012, № 4 (25). С.53-57.
3. Романюк А.С. Порівняльний аналіз політичних інститутів країн Західної Європи. – Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2007. С.227 – 237.
4. Романюк А. Інститут прем'єр-міністра в країнах Західної Європи // Українська національна ідея: реалії та перспективи розвитку. Збірник наукових праць. Львів: Вид-во НУ «Львівська політехніка». 2006, № 18. – С.184 – 189.

Тема 9

Порівняльний аналіз урядів країн Західної Європи

1. Співвідношення понять: виконавча влада, уряд, державна адміністрація.
2. Місце уряду в системі Вестмінстерської демократії.
3. Особливості формування та функціонування коаліційного уряду.

Самостійна робота

1. Конструкція уряду національної єдності.
2. Конструкція уряду «великої коаліції»
3. Особливості системи поділу влад за президентської, парламентської та напівпрезидентської форм правління.
4. Еволюція позиції уряду в політичній системі незалежної України.

Список рекомендованої літератури:

1. Нижник Н.Р. Впровадження моделі “ парламентська більшість – коаліційний уряд”: аналіз проблеми // Стратегічна панорама. 2004. № 4. С.54-60.
2. Романюк А.С. Порівняльний аналіз політичних інститутів країн Західної Європи. Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2007. С.237 – 266.
3. Романюк А. Типологія урядових кабінетів в країнах Західної Європи: порівняльний аналіз // Вісник Львівського університету. Серія : Філософські науки. 2007. Вип. 10. С.235 – 244.
4. Романюк А. Порівняльний аналіз стабільності урядів України та європейських країн з напівпрезидентською формою правління // Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Політологія, Філософія. Вип. 5-6. - Ужгород: Вид-во Ужгородського національного ун-ту «Говерла». 2007. С.390-395.
5. Романюк А. Уряди меншості у системі урядів країн Західної Європи // Вісник Львівського університету. Серія : Міжнародні відносини. 2006. Вип.17. С.88 - 94.
6. Сergyгіна С.Г. Порядок формування уряду за різних форм правління // Пробл. законності. 2004. № 12. С.3-8.
7. Antoszewski A. Herbut R. Systemy polityczne współczesnej Europy. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN, 2006. С.246 – 280.

Тема 10

Порівняльний аналіз систем територіального устрою країн Західної Європи.

1. Спільне і особливе в територіальному устрої країн Західної Європи.
2. Особливості обласних держав в країнах Західної Європи.
3. Перспективи регіоналізації країн Західної Європи.

Самостійна робота

1. Особливий випадок проголошення незалежності Косова і її політичні наслідки. Проблемні взаємовідносини в умовах сьогодення.
2. Історичні особливості конфедеративної конструкції європейських держав.
3. Особливість конструкції обласної держави.
4. Особливості політичного функціонування квазіконфедеративних держав Західної Європи.
5. Європейський Союз: конфедерація, федерація, новий тип територіального устрою ?

Список рекомендованої літератури:

1. Калитчак Р. Концептуальні основи сучасного італійського регіоналізму// Вісник Львівського університету. Серія міжнародні відносини. Вип.14. Львів, 2004. С.16-21.

2. Степанов В. У рамках «розумно дозованого сепаратизму»// Політика і час. 2003. № 8.
3. Теленко О. Конфлікт у Північній Ірландії: історичні корені проблеми// Вісник Львівського університету. Серія міжнародних відносин. 2004. Вип.13. С.6 -11.
4. Штайнер Ю. Європейська демократія і федералізм// І. Незалежний культурологічний часопис. 2002. № 23.
5. Поліщук К. Полівалентність ідеології баскського націоналізму в контексті сучасних політичних реалій// Вісник Львівського університету. Серія міжнародні відносини. Вип.15. Львів, 2005. С.53 -59.
6. Романюк А.С. Порівняльний аналіз політичних інститутів країн Західної Європи. Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2007. С.123 -132.

САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ

Самостійна робота студента є основним засобом оволодіння навчальним матеріалом у час, вільний від обов'язкових навчальних занять. Вона займає провідне місце у системі сучасної вищої освіти. З усіх видів навчальної діяльності самостійна робота значною мірою забезпечує формування самостійності як провідної риси особистості студента.

Метою самостійної роботи студентів є набуття додаткових знань, перевірка отриманих знань на практиці, вироблення фахових та дослідницьких вмій і навичок.

З дисципліни «Порівняльна політологія» рекомендуються такі види самостійної роботи:

- самостійне вивчення й поглиблене опрацювання запропонованого матеріалу;
- пошук та вивчення додаткової літератури;
- виступ з повідомленнями на семінарських заняттях;
- написання есе, доповідей;
- проведення спеціальних самостійних досліджень;
- аналітичні розвідки;
- виконання письмових контрольних робіт;
- підготовка доповідей для участі у студентських наукових конференціях.

ІНДЗ

Тематика есе/презентацій

1. Президентська форма правління : досвід країн Латинської Америки.
2. Президентська форма правління: досвід США.
3. Напівпрезидентська форма правління : досвід Франції і України.
4. Напівпрезидентська форма правління : досвід Польщі і України.
5. Напівпрезидентська форма правління : досвід Франції, Австрії і Ірландії.
6. Типи парламентської форми правління : порівняльний аналіз.
7. Порівняльний аналіз обласних держав (Італія та Іспанія).
8. Спільне та особливе федеральних та обласних держав (ФРН та Іспанія).
9. Порівняльна характеристика квазіконфедеративних держав Європи.
- 10.Партії «нових лівих» в країнах Західної Європи: порівняльний аналіз.
- 11.Антиглобалістські організації в країнах Західної Європи : порівняльний аналіз.
- 12.Жіночі партії та організації в країнах Західної Європи : порівняльний аналіз.
- 13.Антиглобалістські організації в країнах Західної Європи : порівняльний аналіз.
- 14.Традиційні праві партії в країнах Західної Європи: порівняльний аналіз.
- 15.Нові праві партії Австрії і Франції: порівняльний аналіз.
- 16.Нові праві партії в Нідерландах та Данії : порівняльний аналіз.

17. Міграційний чинник в політичному житті країн Західної Європи : порівняльний аналіз.
18. Уряди меншості в країнах Західної Європи : порівняльний аналіз.
19. Опозиція щодо однопартійних урядів в країнах Західної Європи : порівняльний аналіз.
20. Опозиція щодо урядів меншості в країнах Західної Європи : порівняльний аналіз.
21. Інститут когабітації : порівняльний аналіз досвіду застосування.
22. Інститут дострокових виборів в країнах Західної Європи : порівняльний аналіз.
23. Інститут президента за парламентської форми правління : порівняльний аналіз.
24. Формування урядової коаліції : порівняльний аналіз досвіду Польщі та України.
25. Загальнонаціональний виборчий округ : порівняльний аналіз досвіду застосування.
26. Системи закритих виборчих списків у країнах Західної Європи : порівняльний аналіз досвіду застосування.
27. Імперативний мандат : порівняльний аналіз досвіду застосування.
28. Традиційний і новий авторитаризм : порівняльний аналіз Радянського Союзу 70-80х рр. та сучасної Росії.
29. Порівняльний аналіз політичних систем Веймарської республіки та сучасної України.
30. Громадські організації сучасної України та Польщі : порівняльний аналіз.
31. Порівняльний аналіз досвіду застосування інституту загальнонаціонального референдуму в країнах Західної Європи.
32. Інститут омбудсмена в країнах західної Європи : порівняльний аналіз.
33. Інститут довіри і недовіри уряду : порівняльний аналіз досвіду застосування.

Питання, що виносяться на МКР

1. Спільне і особливе в територіальному устрої країн Західної Європи.
2. Особливості обласних держав в країнах Західної Європи.
3. Перспективи регіоналізації країн Західної Європи.
4. Співвідношення понять: виконавча влада, уряд, державна адміністрація.
5. Місце уряду в системі Вестмінстерської демократії.
6. Особливості формування та функціонування коаліційного уряду.
7. Сутність поняття глава уряду.
8. Позиція глави уряду за парламентської форми правління.
9. Позиція глави уряду за напівпрезидентської форми правління.
10. Структура парламентів.
11. Функції парламентів.
12. Особливості верхніх палат двопалатних парламентів.
13. Поняття глави держави. Функції глави держави.
14. Позиція глави держави за парламентської форми правління.
15. Позиція глави держави в умовах напівпрезидентської форми правління.
16. Система виконавчої влади.
17. Місце та роль парламенту.
18. Місце та політична роль президента.
19. Історико-політичні умови запровадження напівпрезидентської форми правління.
20. Система виконавчої влади. Інститут когабітації.
21. Місце та роль парламенту.
22. Соціально-економічні зміни наприкінці ХХ ст. як підстава формування якісно “нових” соціальних груп в країнах Західної Європи.
23. Причини та сутність неприйняття/критики представників “старої” політики.
24. Особливості протистояння “нових” лівих і правих.

25. Система поділу влад за парламентської форми правління.
26. Місце та роль парламенту.
27. Система виконавчої влади та її роль в політичному житті.
28. Значення нового інституціоналізму в розвитку порівняльної політології
29. Різновиди політичних інститутів

**ПРОГРАМА СЕМЕСТРОВОГО ІСПИТУ З КУРСУ
«Порівняльна політологія»**

1. Особливість методу порівняльного дослідження
2. Становлення та основні етапи розвитку порівняльної політології
3. Спільне і особливе в територіальному устрої країн Західної Європи.
4. Особливості обласних держав в країнах Західної Європи.
5. Перспективи регіоналізації країн Західної Європи.
6. Поняття категорії соціополітичний поділ як інструментарію політичних досліджень.
7. Стадії трансформації соціально-групового поділу у соціально-політичний простір
8. Соціально-економічна основа соціополітичних поділів
9. Етномовна основа соціополітичних поділів.
10. Феномен міграції до країн Західної Європи як підстава формування нового соціополітичного поділу.
11. Релігійна основа соціополітичних поділів.
12. Територіальна основа соціополітичних поділів.
- 13.
14. Етно-мовна основа соціополітичних поділів.
15. Конфесійна фрагментація у країнах Західної Європи.
16. Співвідношення понять: виконавча влада, уряд, державна адміністрація.
17. Місце уряду в системі Вестмінстерської демократії.
18. Особливості формування та функціонування коаліційного уряду.
19. Сутність поняття глава уряду.
20. Позиція глави уряду за парламентської форми правління.
21. Позиція глави уряду за напівпрезидентської форми правління.
22. Структура парламентів.
23. Функції парламентів.
24. Особливості верхніх палат двопалатних парламентів.
25. Поняття глави держави. Функції глави держави.
26. Позиція глави держави за парламентської форми правління.
27. Позиція глави держави в умовах напівпрезидентської форми правління.
28. Система виконавчої влади.
29. Місце та роль парламенту.
30. Місце та політична роль президента.
31. Історико-політичні умови запровадження напівпрезидентської форми правління.
32. Система виконавчої влади. Інститут когабітації.
33. Місце та роль парламенту.
34. Процедури голосування
35. Проголошення (призначення) виборів
36. Типи виборчих систем
37. Мажоритарна виборча система
38. Пропорційна виборча система
39. Змішана виборча система
40. Оцінювання виборчих систем.

41. Американська модель демократії: аналіз проблеми.
42. Східноазійська модель демократії.
43. Індійська модель демократії.
44. Турецька модель демократії.
45. Небезпеки сучасної демократії
46. Соціально-економічні зміни наприкінці ХХ ст. як підстава формування якісно “нових” соціальних груп в країнах Західної Європи.
47. Причини та сутність неприйняття/критики представників “старої” політики.
48. Особливості протистояння “нових” лівих і правих.
49. Система поділу влад за парламентської форми правління.
50. Місце та роль парламенту.
51. Система виконавчої влади та її роль в політичному житті.
52. Типологія урядових кабінетів у країнах Західної Європи.
53. Формування урядів у країнах Західної Європи: процедури та чинники
54. Урядова стабільність
55. Значення нового інституціоналізму в розвитку порівняльної політології
56. Різновиди політичних інститутів
57. Сутність поняття політичний інститут та політична система.
58. Етапи розвитку порівняльної політології.
59. Особливість порівняльного методу.
60. Історичні особливості конфедеративної конструкції європейських держав.
61. Особливість конструкції обласної держави.
62. Особливості системи поділу влад за президентської, парламентської та напівпрезидентської форм правління.
63. Еволюція позиції уряду в політичній системі незалежної України.
64. Історичні особливості позиції глави уряду в європейських країнах
65. Президент як глава уряду за президентської форми правління.
66. Еволюція позиції глави уряду в політичній системі незалежної України.
67. Особливості формування та функціонування парламенту Європейського Союзу.
68. Еволюція ролі партійних фракцій в парламенті України.
69. Позиція глави держави за президентської форми правління.
70. Позиція глави держави в умовах авторитарних суспільств.
71. Еволюція позиції глави держави у незалежній Україні.
72. Канцлерська система як окремий випадок парламентської системи правління.
73. Інститут позитивного вотуму недовіри.
74. Напівпрезидентська система правління і загрози авторитаризму
75. Еволюція інституту парламенту в Сполученому Королівстві.
76. Особливості інституту політичних партій в європейських країнах
77. Поняття урядової партії
78. Партійні системи держав Західної Європи
79. Тенденції змін партійних систем у країнах Європи
80. Сутність та еволюція лібералізму. Неолібералізм.
81. Консерватизм і неоконсерватизм: їх сутність та еволюція.
82. Соціалізм, соціал-демократизм, комунізм: спільне та відмінне, теоретичні засади, політична практика.
83. Націоналізм і релігійний фундаменталізм як політичні доктрини та їх сутність.

Тести до курсу « Порівняльна політологія »

1. До основних соціополітичних поділів відносяться поділи, які засновуються на:

- Економічній основі;
- Етно-мовній основі;
- Освітній основі;
- Релігійній основі.

(віділити одну основу, яка не зумовлює існування соціополітичного поділу в країнах Західної Європи)

2. Суспільство вважається гомогенним в етномовному плані у випадку, коли представники однієї етномовної групи становлять:

- Понад 80 % населення;
- Понад 70 %;
- Понад 60 %;
- Понад 50 %.

3. Найвищий показник етномовної фрагментації серед європейських країн властивий:

- Бельгії;
- Іспанії;
- Сполученому Королівству;
- Швейцарії.

4. Серед нижче перерахованих країн, якій властивий соціополітичний поділ на етномовній основі:

- Австрії;
- Бельгії;
- Франції;
- Швейцарії.

5. До появи якого типу політичних партій спричинило зростання частки іммігрантів в європейських країнах:

- Нових лівих;
- Нових крайніх правих;
- Нових правих;
- Неофашистських.

6. Серед нижче перерахованих країн, якій властивий соціополітичний поділ на релігійній основі:

- Австрія;
- Бельгія;
- Сполучене Королівство;
- Швейцарія.

7. Серед нижче перерахованих країн, якій властивий соціополітичний поділ на територіальній основі:

- Австрія;
- Греція;
- Італія;
- Швейцарія.

8. Серед монархів європейських країн в якій глава держави має найменші повноваження:

- Бельгія;
- Данія;
- Іспанія;
- Швеція.

9. В якій з нижче перерахованих країн президент обирається на загальних виборах:

- Греція;
- Ірландія;
- Італія;
- ФРН.

10. В якій з нижче перерахованих країн президент обирається в парламенті:

- Австрія;
- Греція;
- Ірландія;
- ФРН.

11. Інститут когабітації властивий країнам з :

- Президентською системою правління;
- Парламентською системою правління;
- Напівпрезидентською системою правління;
- Канцлерською системою правління.

12. Серед європейських країн президентська система правління властива :

- Австрії;
- Греції;
- Швейцарії;
- Жодній країні.

13. В якій європейській країні президент не має права бути головнокомандувачем національних збройних сил:

- Австрія;
- Франція;
- ФРН;
- Швейцарія.

14. В якій з європейських країн глава держави зобов'язаний брати дозвіл для поїздки за кордон в парламенті:

- Бельгія;
- Данія;
- Франція;
- Швеція.

15. Поняття «кваліфікований виборець» передбачає:

- Проживання на визначеній території;
- Відповідний рівень освіти;
- Відповідний майновий ценз;
- Наявність депутатського мандату різних рівнів.

16. Симетричний бікамералізм передбачає:

- Однакову чисельність депутатів в обох палатах;
- Відсутність однієї домінуючої партійної фракції в парламенті;

- Однаковий рівень компетенції нижньої і верхньої палат;
- Рівне представництво чоловіків і жінок серед депутатів парламенту.

17. В парламенті якої країни верхня палата формується з числа представників урядів адміністративно-територіальних одиниць:

- Бельгія;
- Нідерланди;
- ФРН;
- Швейцарія.

18. У якій з нижче перерахованих країн глава держави проголошується без виборів у випадку, якщо на виборах було висунуто лише одну кандидатуру:

- Австрія;
- Ірландія;
- Італія;
- Франція.

19. У якій з нижче перерахованих країн рішення в парламенті приймаються абсолютною більшістю голосів:

- Австрія;
- Данія;
- Греція;
- Фінляндія.

20. Що передбачає інститут інтерпеляції в діяльності парламенту:

- Письмове запитання до членів уряду;
- Усне запитання до членів уряду;
- Звіт члену уряду на засіданні парламенту;
- Відповідь на запитання на засіданні парламенту з можливістю дебатів.

21. У якій з європейських країн відсутній інститут парламентської опозиції у традиційному розумінні цього терміну:

- Парламентська опозиція існує в кожній країні;
- Данія;
- Португалія;
- Швейцарія.

22. В якій країні кандидатуру на посаду прем'єр-міністра визначає самостійно спікер парламенту незалежно від глави держави:

- Австрія;
- Греція;
- Ірландія;
- Швеція.

23. Хто оголошує про «вотум довіри» в парламенті:

- Глава держави;
- Уряд;
- Опозиція;
- Парламент.

24. Система єдиного перехідного голосу застосовується під час виборів до парламенту у:

- Сполученому Королівстві;

- Франції;
- Ірландії та Мальті;
- Іспанії.